

صورت کتاب‌های فرنگی ناصرالدین شاه قاجار در کتابخانه قصر سلطنتی گلستان

به کوشش: محمدرضا بهزادی^۱

کتابخانه‌ای که امروز از آن با عنوان کتابخانه سلطنتی کاخ گلستان یاد می‌شود، از جهت فراهم آوردن نسخه‌های خطی و مرقعات و نگارگری‌های گردآمده در آن، کتابخانه‌ای بی‌نظیر است. در روزگاری نه چندان دور، به گاه سلطنت قاجاریان، این کتابخانه مهم‌ترین مجموعه‌های خطی و نفیس‌ترین نقاشی‌ها و نگارگری‌های ایرانی را در خویش محفوظ داشت. در کنار تمامی این مظاهر و مفاخر فرهنگی ایرانی-اسلامی، مجلدات فراوان از کتاب‌های چاپی فرنگی به زبان‌های مختلف گردآمده در آن نیز در نوع خود بی‌نظیر و ممتاز بوده، اینک تعداد قابل توجهی از آنها زینت‌افزای مجموعه کتاب‌های تالار ایرانشناسی و اسلام‌شناسی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران می‌باشند.^۲ به نظر می‌رسد از عصر صفویان به این سو تا طلوع قاجاریه، کتابخانه‌های سلطنتی و مجموعه‌های خصوصی شاهزادگان، علاوه بر دارا بودن نسخه‌های نفیس از کتب خطی به زبان‌های پارسی و عربی، برخی کتب چاپی اروپایی را نیز پذیرا بوده و در مجموعه‌های خویش جای داده بودند. نظیر کتابخانه شاه سلیمان صفوی که علاوه بر دارا بودن پانزده هزار جلد کتاب خطی و دست‌نویس، نزدیک به پانصد جلد کتاب‌های فرنگی به زبان‌های آلمانی، فرانسوی و هلندی را نیز در خویش جای داده بود، ژان شاردن سیاح فرانسوی که به ایران مسافرت کرده بود، در سفرنامه اش با عنوان سفر به ایران و هند شرقی درباره کتابخانه شاه سلیمان و کتب لاتین آن می‌نویسد:

1. Behzadi268@yahoo.com

۲. بنگرید به: محمد رضا بهزادی و محمد مهدی چیت‌ساز «کتاب‌های اهدایی به پادشاهان قاجار، موجود در تالار ایرانشناسی و اسلام‌شناسی کتابخانه ملی»، پیام بهارستان، د ۲، س ۲، ش ۸، تابستان ۸۲، صص ۵۰۴-۵۴۳.

کتاب‌های کتابخانه شاهی پانزده هزار جلد است و بیشتر کتاب‌هایش به زبان‌های فارسی، عربی و ترکی است. در این کتابخانه دو صندوق هم از کتاب‌هایی به زبان اروپایی است. یکی از صندوق‌ها هفتاد و شش جلد کتاب دارد و صندوق دوم محتوی کتاب‌هایی است که پس از تصرف هرگز از طرف سپاهیان شاه عباس از کلیسای آن به غنیمت گرفته شده است، کتاب‌های این صندوق‌ها بیشتر به زبان‌های آلمانی و فرانسوی است و قسمتی از کتاب‌های خارجی از غارت خانه سفیر هلستن [هلشتاین] در هفتاد سال قبل از این به دست آمده است.

محمد حسن خان اعتماد السلطنه نیز در کتاب مرآت البلدان، متذکر این کتابخانه و نفایس آن گردیده است.^۱

این روند با بر آمدن قاجار شتاب بیشتری به خود گرفت؛ چرا که ارتباط میان مغرب زمین با مردم مشرق در اواخر قرن هجدهم و در آستانه قرن نوزدهم میلادی وجهه دیگری به خود گرفت و وارد مراحل نوینی گردید.

در ۱۲۶ سال از زمان سقوط دولت قدرتمند صفوی در سال ۱۱۳۵ هجری قمری تا جلوس ناصرالدین شاه بر تخت، ایل قاجار از مردمانی چادرنشین و عشیره‌ای جنگاور، به دودمان شاهی ایران مبدل شد که تمام افتخارات سلطنت ایران عهد اسلامی را به دوش خویش می‌کشید. یکی از این افتخارات که قرن‌ها مایه مباهات سلاطین و سردمداران ایرانی بود، توجه ویژه ایشان به فرهنگ و به خصوص کتاب و کتابخانه بود؛ و پدید آمدن کتابخانه‌های فراوان و پس‌پشت‌دار در قلمرو ایشان را می‌توان دلیل محکمی برای این ادعا دانست. ترک آشکار سنت‌های قبیله‌ای و ستیزه‌جویی با نظام‌های عشیره‌ای و نیل به راه و رسم پادشاهی و مظاهر آن در دوره سلطنت فتحعلی شاه قاجار پدید آمد. در زمانه وی، دولت قاجار توانست علاوه بر استیلا بر ارکان مختلف حکومتی، دربار و دیوانی افسانه‌ای و مورد پسند نظام پادشاهی ایران را پی‌ریزی نماید. شخص شاه و ذوق و شوق او برای تجمل و شکوه دربارش باعث بازسازی ابعاد مختلف سلطنتی او در مقایسه با سرسلسله قاجار گردید. در میانه چنین تغییراتی کتابخانه سلطنتی نیز در قصر سلطنتی نوپای گلستان برای خویش جایگاهی شایسته یافت و میراث‌دار آثار برجای مانده از کتابخانه حضرت اعلی؛ کتابخانه شاهنشاهی صفوی شد. به نظر می‌رسد عدد نسخه‌های خطی آن همواره بر تعداد کتب چاپی فرنگی برتری داشته و حتی پس از انتقال مجموعه‌های فراوانی در علم جغرافیا، نظام و تاریخ توسط دیپلمات‌ها و محصلینی که در آن عصر از طرف عباس میرزا به فرنگ اعزام شده بودند، کتب فرنگی چندان در خور توجه نبوده باشند.

با آغاز نهضت‌های علمی و بخصوص نهضت ترجمه آثار مختلف اروپایی تعداد بیشتری از این دست کتاب‌ها وارد ایران و بخصوص دستگاه حکومتی نایب‌السلطنه در تبریز و کتابخانه‌اش شد. در این برهه

۱ محمد رضا بهزادی، «سرقه از کتابخانه سلطنتی؛ بازخوانی پرونده میرزا علی خان کتابدار (لسان الدوله)»، فصلنامه تخصصی تاریخ معاصر ایران. س ۱۴؛ ش ۵۳ و ۵۴، بهار و تابستان ۸۹، صص ۱۵۳-۱۹۲.

ترجمه این آثار و آشنایی ایرانیان از ابعاد مختلف حیات اروپایی فزونی یافت و به نظر می‌رسد تا آغاز ولایت‌عهدی ناصرالدین شاه این اوضاع کماکان رویه‌رو به رشدی را طی می‌کرد. با آغاز ولایت‌عهدی ناصرالدین میرزا، آنچه از برکت وجود نایب‌السلطنه در تبریز باقی مانده بود همگی به ناصرالدین میرزا به ارث رسید و موجب دگرگونی در ساختارهای ذهنی وی و معارفه دستاوردهای مغرب زمین به ولیعهد شد. آنچه در دربار ایران در آن دوران اتفاق می‌افتاد، هیچ رنگ و بویی از اصلاحات و مسئولیت‌حکومتی نداشت. پادشاه بی‌خبر از جو متغیر بین‌المللی، هرگز به رقابت‌های خانمان برانداز اروپاییان برای استیلا به شرق نمی‌اندیشید و به مخاطرات حضور ایشان در قالب هیئت‌های مداخله‌گر سیاسی و نظامی وقعی نهاده نمی‌شد. اطلاعات قابل‌اتکایی در تاریخ و جغرافیا وجود نداشت و از پیشرفت‌های فنی و علمی و صنایع رو به رشد دنیای نو حرفی در میان نبود. در این بین شاهزاده جوان (ناصرالدین میرزا) با کنجکاو و ذهن کاوشگر خویش پاسخ این معماهای مغرب زمین را در میان نوع دیگری از نگاشته‌ها جستجو می‌کرد. به زعم نگارنده این تکاپوها را از جانب وی می‌توان یکی از مهم‌ترین دلایل گرد آمدن کتب اروپایی در کتابخانه ولیعهد در تبریز و بعدها در کتابخانه کاخ سلطنتی گلستان دانست. نگاه دقیق او به تاریخ، جغرافیا، تاریخ طبیعی و ادبیات و آثار فاخر مغرب زمین باعث گشوده شدن افق فکری نوینی در میان اطرافیان و بعدها به گاه سلطنت در دربار وی شد.

علاوه بر این کتاب‌ها، پس از فرار شاهزاده بهمن میرزا به خاک قفقاز کتابخانه وی نیز توسط ناصرالدین میرزا تصرف شد و کتاب‌های فرنگی آن و بخصوص آلبوم‌های بی‌نظیر و منابع مصور پنجره‌ای جدید از دنیای اروپا به رویش گشود؛ کتاب‌هایی شامل تصاویر سلاطین، ادوات و کشتی‌های جنگی متعدد و تصاویر گیاهان و جانوران سرزمین‌های دور و برخی از کتاب‌های مصور که دارای ترجمه‌هایی به فارسی نیز بودند را می‌توان از این دست برشمرد. به علاوه علاقه ولیعهد به اسباب و ادوات سرگرم‌کننده فرنگی مانند دوربین عکاسی که ژول ریشار در تهران برای محمد شاه به کار انداخته بود وصف‌ناپذیر می‌نماید. وی این فن را به نیکی آموخت و بعدها، در زمانه سلطنتش نیز آن را مدتی با شور و شوق فراوان ادامه داد. نگاه خاص ولیعهد پس از به سر نهادن تاج نیز باعث شد تا همت بیشتر را مصروف امور مربوط به جمع‌آوری علوم فرنگستان بنماید. درخواست‌های متعدد وی از مترجمین و اروپاییان مقیم دربارش برای ترجمه متون مختلف مغرب زمین در طلیعه دهه‌های نخستین سلطنت، باعث پدید آمدن دقیق‌ترین ترجمه‌ها و مجموعه‌ای عالی از معارف اروپایی گردید و به نظر می‌رسد پایه‌های دارالترجمه خاص همایونی نیز در آن زمان ریخته شده باشد. این دستاوردها را می‌توان با نگاهی هر چند کوتاه به چهار مجلد آغازین فهرست کتب خطی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران به راحتی درک نمود. این گونه، گشاده‌رویی عباس میرزا نسبت به جهان غرب و تشویقش از تلاش‌های نوگرایانه، سر مشق ناصرالدین شاه شد و از این رهگذر کتاب‌های چاپی مغرب زمین نیز در کتابخانه سلطنتی پادشاهی ایران جایگاه خاصی یافت و چه بسا رجوع شاه نیز به علت علاقه به آموختن زبان‌های اروپایی و استفاده از فرهنگ‌های لغت به این دسته از کتاب‌ها بیشتر بوده باشد.

در پاییز امسال، با همکاران گرامی، خانم‌ها آل احمد و معزی مشغول تصحیح متنی بودیم و برای

دریافت مهمی به مجلد اول فهرست کتب فارسی کتابخانه ملی رجوع گردید، در اثنای یافتن مطلوب، سرور گرامی خانم آل احمد، بنده را متوجه نسخه خطی ارزشمندی فرمودند که عنوان آن «فهرست کتابخانه موزه همایونی» بود. با تدقیق و تحقیق در توصیف کتابشناسی آن معلوم شد که این نسخه، فهرست کتب فرنگی کتابخانه ناصرالدین شاه قاجار است که در ربیع‌الاول ۱۳۰۱ هجری قمری توسط یکی از مستوفیان موزه و کتابخانه به نام عیسی که شاید منظور نظر میرزا عیسی خان گروسی باشد، تحریر و فهرست‌برداری شده است.^۱ در این فهرست، از کتاب‌های موجود در چهارده قفسه و دو بخاری بالا و پایین کتابخانه موزه که به نظر می‌رسد مقصود کتابخانه جدیدالاحداث کاخ گلستان در مجاورت اتاق موزه باشد، فهرست برداری صورت گرفته است. در این فهرست؛ در یک صفحه اسامی فارسی و در دیگر صفحه اسامی فرانسه آن کتاب‌ها آمده است. در هر صفحه علاوه بر ستون اسم کتاب دو ستون دیگر تحت عنوان مؤلف و مجلدات به فارسی و فرانسه ترتیب یافته است. علاوه بر این از این فهرست برمی‌آید که کتاب‌های موجود در بخاری پایین، فرهنگ‌های این کتابخانه بوده‌اند. از این فهرست نکات مهم و قابل توجهی را می‌توان دریافت؛ نخست آنکه باید این فهرست را جزو اولین فهرست‌نویسی‌های کتاب‌های لاتین پس از انتقال آنها از کتابخانه قدیمی و دیگر محل‌های نگهداری آنها در ماه صفر قوی ثیل ۱۳۰۱ هجری قمری دانست. دیگر آنکه معلوم می‌شود که نسخه‌های خطی و مرقعات، در قفسه‌های مجزا از کتاب‌های فرنگی نگاهداری می‌شده‌اند. این مطلب مؤید رده‌بندی اولیه در این کتابخانه است.

همچنین وجود چهارده قفسه و دو بخاری بالا و پایین نشان‌دهنده تعداد قابل توجهی کتاب فرنگی در کتابخانه سلطنتی می‌باشد. پیش از این به نظر می‌رسد کتاب‌ها در عمارت خروجی که موزه و اسلحه‌خانه شاه بود، نگاهداری می‌شده که پس از تخریب عمارت خروجی در سال ۱۲۹۶ هجری قمری و احداث موزه بزرگ‌تری که آن را اتاق موزه یا تالار سلام و در دوره پهلوی آن را تالار تاجگذاری نامیده‌اند؛ اتاقی نزدیک به این تالار ساخته شده و عنوان کتابخانه را داشته است و به این ترتیب کتاب‌ها در آن جمع گردیده و مرتب شده بودند. امروزه از موقعیت دقیق کتابخانه و نحوه قرارگیری آن در نزدیکی تالار سلام اطلاعی در دست نیست. همین مقدار می‌دانیم که اتاق کتابخانه نزدیک اتاق موزه و به قولی قبل از آن بوده است. اشاره فهرست‌نویس به بخاری‌های بالا و پایین، با توجه به اینکه هم اکنون بخاری در اتاق موزه سابق وجود ندارد و با در نظر گرفتن بازسازی آن و دخل و تصرف ساختمانی که در دوره سلطنت پهلوی دوم در آن حادث گردید، اکنون جایگاه دقیق این کتابخانه در مجموعه کاخ سلطنتی گلستان برای ما پوشیده مانده است. تنها مطلب برجای مانده از اعتمادالسلطنه در روزنامه شرف به تاریخ جمادی الثانی سال ۱۳۰۰ هـ ق

۱. به نظر می‌رسد این فهرست، یکی از نخستین فهرست‌برداری‌هایی بوده باشد که از مجموعه کتاب‌های کتابخانه سلطنتی انجام پذیرفته است. کوششگر در حال تصحیح نسخه‌های ترجمه سفرنامه‌های شام شخصی فرانسوی، موجود در کتابخانه ملی است و از طریق مطابقت دادن خط این سفرنامه‌ها، با خط موجود در این فهرست، به نظر می‌رسد نویسنده و کاتب این فهرست میرزا عیسی خان گروسی مترجم دارالترجمه خاصه همایونی یا آن طور که خودش ذکر کرده مترجم ملتزم رکاب مبارک است.

موید چگونگی و موقعیت نسبی کتابخانه می‌باشد. اعتمادالسلطنه می‌نویسد:

کتابخانه در جنب موزه مبارکه همایونی است که چندین هزار جلد کتاب خطی و چاپی از کتب معتبره قدیمه و جدیده در آن هست و هر کتابی که اسم آن مسموع شده، در این کتابخانه شریفه نسخه آن موجود می‌باشد.

در صفحه آغازین این فهرست برجسب کتابخانه دولت علیه ایران از نوع دوم آن که پس از صورت برداری‌های میرزا موسی مرآت‌الممالک به کتاب‌ها چسبانیده شده وجود دارد. آن طور که از دستخط برجای مانده از میرزا موسی بر می‌آید این کتاب ابتدا به عنوان سند در دفتر ثبت و ضبط اسناد دولتی وزارت مالیه فهرست‌نویسی شده اما در ادامه انتقال کتاب‌ها از کتابخانه اندرون وارد مجموعه کتابخانه سلطنتی شده است. این نسخه به خط نستعلیق خوب و خوانا و فرانسوی (خط لاتین شکسته) خوش‌ترکیب بر روی کاغذ فرنگی خطدار در پانزده برگ با بیست سطر کامل کتابت شده است. جدول‌کشی ساده‌ای دور سطور وجود دارد که با زر و شنگرف و لاجورد و مرکب سیاه رسم شده است. جلد تیماج قرمز یک لایی با نقش‌های گل و بوته طلاکوب که به مرور زمان از بین رفته و تغییر رنگ داده است، می‌باشد. در پشت جلد برجسب بیضی کوچکی وجود دارد که روی آن عبارت «سیاهه کتاب‌های فرنگی که در کتابخانه‌های [کتابخانه‌های] بیرون است» و در زیر آن به نسخ عبارت «فهرست کتب» آورده شده است. در صفحه ۲۹؛ عبارت «به تاریخ شهر [پایین صفحه بریده شده] ربیع/اول ۱۳۰۱» وجود دارد. همچنین در صفحه ۳۰ عبارت «چاکر خان‌زاد عیسی» در پایین صفحه ملاحظه می‌شود. این کتاب به شماره ۱۹۰/ف در مجموعه کتب خطی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران به ثبت رسیده است.

ذکر این نکته لازم است که به علت ارزش استنادی فهرست حاضر و خوش خط بودن و زیبایی ترکیب چیدمان و تطبیق فهرست فرانسوی و فارسی، این اسناد به صورت تصویری در اختیار مطالعه کنندگان و پژوهندگان قرار می‌گیرد.

بدیهی است در ادامه کار پژوهش بر ماترک کتابخانه سلطنتی، کوششگر، این فهرست و دیگر فهارس برجای مانده را به طور مفصل شرح و انتشار خواهد داد؛ انشاءالله.

۵۰۹۶ درگاه لبردی مهرکده

کتابخانه دولت علیه ایران

شماره ۲۲۴۵

اسم کتاب	نورت لیلیا مصنف
در چه علم	بیجه زبان فارسی و فرانسه
اسم محرر	علی
روی کاغذ	ورق
تاریخ تحریر	۱۳۰۱
بیجه خط و قلم	تعلیق و شرح
عدد صفحات	عدد سر لوحه
جلد کتاب	تیمار و تزیین
ورق مذهب	قطع کتاب ختی
متن و حاشیه	یک نسخه در چند مجلد
ملاحظات	۲۹۹۰ / ۳۰۲

پرتال جامع علوم انسانی

مؤلفان

فهرست انواع کتب فرنگی که در کتابخانه موزه همایونی ضبط است

قسمه (۱)

کتاب	مؤلف	مجلدات
نوشتجات ثبات	مهم سوئیه	۵
کلمات نظم و نثر	روسو	۲۲
ترجمه قوانین (در فقه)	ترجمه کرسی	۲
حالات مترجمین و کدوین	بکرل	۱
در باب قوه برقیه و مقایسه	بکرل	۷
مقدمات علم شیمی	شانتال	۲
علم شیمی	باروآل	۲
علم وقواعد فلاحت	کاشسازن	۵
علم فرنگ	بکرل	۱
در معرفت کارخانهای بزرگ	تورکان	۱

(۲)

Livres de la bibliothèque Royale

F. (1)

Livres	Auteurs	Volumes
Lettres de	Mc-Saigné	5
Droit musulman	Querry	2
Ceuvres Comp.	J. J. Rousseau	2 2
Comp. de prud'hommes français		1
Traité de l'électricité	Becquerel	7
Éléments de chimie	Chaptal	2
Chimie	Barruel	7
Cours d'agriculture	Gasparin	5
Physique	Becquerel	1
Grandes usines de F.	Vargan	1
		5 3

۱	رسمون	در علم اوسته فرانسه
۲	سیمون دی‌سیمندی	در انشاء و ترسیل
۱	رینو	ایتمه عربستان ایران و عثمانیه
۱	کازل	تجارت فرانسه در خارج
۱	ژوکاگور	مقدمات نظامی
۲	تروسو	در طبابت و معالجه مرض
۲	دوبرن	در علوم طبیعی و معادون
۱	رنو	صرف و نحو ایرانی لاین
۱	هران	وضع دولتی و نمکستان
۱	رنون	علم فلاحیت
۲	دوبن	استعداد لشکری انگلیس
۱	پستوفل	رازت نظامی
۱	پستوفل	در فن جناب
۱	وزیرالتجار	کفشکوی در مال تجارت
۱	دوبرن	مداول شدن سالانه این زمین

(۲)

Pantheon litteraire	Gibbon	1
Litterature	F. de Romondis	2
Mon. ^{tes} arabes pers. ^{es} europ. ^{es}	Reinot	1
Com. ^{tes} exterieures	Carle	1
Histoire militaire	Rocquancourt	1
Traite de therapeutique	Trubseau	2
Description geologique d'un min. ^{er}	Daubret	2
Gram. ^{maire} persane-latine	Reeno	1
		
Manul historique	Herren	1
Agriculture	Reonon	1
F. ^o mil. ^{itaire} de q. ^{ue} Bretagne	Dupin	2
Rapports militaire	Stoffel	1
Traite de guerre	Stoffel	1
Eng. ^{ineering} commerciale	Mo. ^{nde} de commerce	1
Mode parisiennes	Dauberet	1

۳	ارباب قلم	اطلاعات دولتی
۹	لاسندها	تاریخ طبیعی
۲	پلوز و پشته فرمی	قواعد طبیعی
۱	بوفون	تاریخ طبیعی
۱	سکلوکه	در فن تشیح
۱	لاواتر	در علم قافه
۱	دوکاز	تاریخ طبیعی
۱	شود	تاریخ معدن
۱	گنون	در تربیت گاو و آن شی
۱	میلتن	در انتخاب تفنگ
قفه (۲)		
۱	کنت درلودان	شرح نجای فنستان
۱	تیره ان	تاریخ عمومی پاریس
۱	سزنا	جنگ روس ۱۸۷۱ الی ۱۸۷۲
۱	وزارت جنگ	اقسام البسه نظامی فرانسه
۱	مانی	علامه نکات خانواده
۶۰	معلمین	الفبت علوم طبیعی
۱	حکیم باشی طلوزان	روزنامه طبی و حفظ صحت

<i>Duc.^s diplomatiques</i>	<i>Diplomates</i>	3
<i>Histoire naturelle.</i>	<i>Lacepede</i>	39
<i>Traité de chimie.</i>	<i>Blouze et Tremy</i>	4
<i>Histoire naturelle.</i>	<i>Bliffon</i>	1
<i>Physiognomonie.</i>	<i>Lavater</i>	1
<i>Hist.^s naturelle</i>	<i>Ducatz</i>	1
<i>Littérature sacrée.</i>	<i>Genoude</i>	1
<i>Traité des vaches lait.^s</i>	<i>Guennon</i>	1
<i>Anatomie</i>	<i>Clouquet</i>	1
<i>Mode de fusil</i>	<i>Milione</i>	1
		
<i>La noblesse europe.^{me}</i>	<i>C. de Girodani</i>	1
<i>Hist.^s gen.^s de Paris</i>	<i>Cisséran</i>	1
<i>Guerre de Prusse 1870-71.</i>	<i>Cesena</i>	1
<i>Uniformes français</i>	<i>M. de la que</i>	1
<i>Armoiries</i>	<i>Magnby</i>	1
<i>Dictio.ⁿ des sciences m.^s</i>	<i>Professeurs</i>	60
<i>Melanges de medecines et d'hygiens publiques.</i>	<i>Cholozan</i>	1

(۲)

۱	گیزو	بلوای اهل اقلیس
۱	گیزو	تاریخ شارل اول
۳	گیزو	تاریخ جمهوری انگلستان
۱	لامارتین	تاریخ ژرژ وینچا
۲	استرنا	ایطالاتی تحفه
۱	منیه	در خلافت
۱		صیادی در روسیه جنوبی
۱		اسحا و اختراع راه آهن
۲	دوکت	لغت مکالمه
۱	تورین	لغت علوم طبیعی
۱	لامارتین	تاریخ استقرار فرانسه
۹	لامارتین	تاریخ جمهوری فرانسه
۳	مرن	لغت فرانسه المان
۱	هاتین	تاریخ مسافرت‌های سیاحان
۱	مارتن	در حالات آسپل نخلیسه
۱		لغت عثمانی
۱		لغت حبیبی فرانسه
۱	شارل	در علم عکاسی
۱		نقشه کوچک

قف (۳)

(۸)

<i>Révolution angl.</i>	Guizot	1
<i>Hist. de Charle 1.</i>	Guizot	1
<i>Hist. de la répub. angl.</i>	Guizot	3
<i>Histoire des girondins</i>	Lamartine	1
<i>Italie confédérée</i>	de Cesna	2
<i>Agriculture</i>	Moniet	1
<i>Pêcherie de la Russie.</i>		1
<i>Exploit. et la Const. des chemins de fer</i>		1
<i>Dict. de conversation</i>	Duckette	2
<i>Dict. des sciences nat.</i>	Curpin	11
<i>Hist. de la restaur.</i>	Lamartine	9
<i>Hist. des girondins</i>	Lamartine	3
<i>Dictionnaire fran. al.</i>	Morin	1
<i>Hist. des voyages</i>	Katein	1
<i>Mémoires sur Achille</i>	Martin	1
<i>Diction. turg. ang.</i>		1
<i>Dict. de poches</i>		1
<i>Photographie</i>	Charle	1
<i>Atlas</i>		1

For
O. 3

۴۲	ولت	کلمات نظم و نثر
۲۷	سکیت	کلمات
۵	پوگو	کلمات
۲۲	کور	کلمات
۱	لامارین	کلمات
۲	کرتنی	کلمات
۳	من تکیو	کلمات
۱	دیرون	کلمات
۲	بومار	کلمات
۳	نودیه	کلمات
۱	بنی فاطس	حکایات متفرقه
۳	کلان	ترجمه الف لیله
۲	قلون	صنعت فرایش عمر انسانی
۱		لماک
		در احوال حضرت مغیره صلی الله علیه و آله
		مبوس عام اهل عالم
		ریج الغنچک

رساله جامع علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رساله جامع علوم انسانی

قصه (۴)

(۱۰)

<i>Ceuvres compl.</i>	<i>Voltaire</i>	92
<i>Ceuvres compl.</i>	<i>V. Scott</i>	27
<i>Ceuvres compl.</i>	<i>V. Hugo</i>	5
<i>Ceuvres compl.</i>	<i>Cooper</i>	22
<i>Ceuvres compl.</i>	<i>Corneille</i>	2
<i>Ceuvres compl.</i>	<i>Lamartine</i>	1
<i>Ceuvres compl.</i>	<i>Montesquieu</i>	3
<i>Ceuvres compl.</i>	<i>Lord Byron</i>	1
<i>Ceuvres compl.</i>	<i>Beaumarché</i>	1
<i>Ceuvres compl.</i>	<i>Nodier</i>	13
<i>Mosaïque</i>	<i>Boniface</i>	1
<i>Mille et une nuit</i>	<i>traduit par Kélaré</i>	3
<i>L'art de prolong. la vie de l'homme</i>		1
<i>Télémaque</i>	<i>Fénelon</i>	2
<i>La vie de Mahomet</i>		1
<i>Unif. de mond entier</i>		1
<i>Chistomathie</i>	<i>person</i>	1

۴۰

۲۶	تاریخ فرانسه	تاریخ کنسول‌ها و آسپه
۲۰	تاریخ	تاریخ جمهوری بهشت تازه فرانسه
۳	تاریخ	تاریخ ده سال
۲	تاریخ	تاریخ بهشت سال
۲۴	تاریخ	ریل باس
۴	تاریخ	سافرت آنکارا
۱۴	تاریخ	سافرت در ایران
۲	تاریخ	کلیات مردم رموزا
۲	تاریخ	جلوس نیکلای امپراطور روس
۱	تاریخ	متفرقه
۵	تاریخ	احوال و اشکال ملت فرانسه
۳	تاریخ	اشخاص معروف فرانسه
۳	تاریخ	تاریخ ایران
۴	تاریخ	بلوای و قزاقستان
۶	تاریخ	تاریخ اطالیا
۴	تاریخ	تاریخ دولت توراییون
۸	تاریخ	موزخین یونان
۸	تاریخ	
۱	تاریخ	

قصه (۵)

(۱۲۸)

<i>Histoire de France</i>	<i>Martin</i>	26
<i>Histoire de Consulat</i>	<i>Chiers</i>	20
<i>Hist. de huit-ans</i>	<i>Begnault</i>	3
<i>Histoire de dix-ans</i>	<i>Blanc.</i>	2
<i>Hist. de huit-ans</i>	<i>Chiers</i>	3
<i>Oil-Blas</i>	<i>Lesage</i>	2
<i>Voyage d'Annachâ.^{is}</i>	<i>Barthélemy</i>	14
<i>Voyage en Perse</i>	<i>Chardin</i>	2
<i>Oeuvres complètes</i>	<i>Mre Poemusat.</i>	2
<i>Aven.^t au tr. de Nicot.^v</i>	<i>Khorff</i>	1
<i>Dif. ouvrages</i>		5
<i>Esqu.^{is} et port.^{is} des illus.^{ions}</i>	<i>Rochehoucauld</i>	3
<i>Vies des hom.^{es} illustres</i>	<i>Plutarque</i>	4
<i>Hist. de la Perse</i>	<i>Gauttier</i>	6
<i>Revolut. de l'Europe</i>	<i>Koch</i>	4
<i>Histoire de l'Italie</i>	<i>Cantu</i>	8
<i>Hist. des deux Restaur.^{ions}</i>	<i>Vaulabelle</i>	8
<i>Historiens grecs</i>	<i>Bauchon</i>	1

F. (5)

۳۱	بوفون	تاریخ طبیعی
۲۳	مجمع‌علماء	تغیبات تاریخ طبع
۶	لازرد	تاریخ آستانتیا
۹	وازو	تاریخ جمهوری ویز
۶	ملک‌المملک	تاریخ اران
۶	لازربک	تاریخ علم قاشی در ایتالیا
۶	دین شوز	تاریخ انگلیس
۲	تیزی	فتح و غلبه ایس
۲	بامر	تاریخ عثمانی
۱	فلری	تاریخ و منها
۱	فلری	تاریخ انگلیس
۲	اسکتیل	تاریخ فرانسه
۱	رحمة نقرانسه	تاریخ فدریکت کبر
۶	وآرن	تاریخ هند متعلق با انگلیس
۶	کهنه دو ماس	مبیت کریتو
۶	بنقن	تاریخ در اخلاق
۱	کنک وارر	خانواد های انجمن فرانسه
۱	کهنه دو ماس	و کیت بارژلون
۲	تومن	تاریخ عموم مسافرتها
۱	ایمار	باغبان هایس
۱	ررستان	پیت فادت
۱	دسپر	در احوال ارشالنه

Histoire naturelle	Buffon	38
Dict d'hist. natu ^{re}	Naturalistes	23
Inciere de l'Espgne	Labord	6
H. de la repub. de Venise	Daru	9
H. de la Perse	Maakom	4
H. de la Peinture	Lanzi	4
H. d'Angleterre	de Bonnechou	4
Cong. de l'Anglet.	Hammer	2
H. de l'empr. ottoman	Ehiery	2
H. Romaine	Flury	1
Hist. d'Angleterre	Fleury	1
Hist. de France	Anquetile	6
H. de Frederic le grand	Graduati	1
L'Inde anglaise	Warrein	3
Le Comte de monte Crista	A. Dumas	4
Essais de Montaigne	Montaigne	4
Org. des familles praz	Kongsvartere	1
Nicomte de Brageton	A. Dumas	11
H. univ. des voyages	Comin	3
les outl. du Missouie	Acimard	1
Petite Fadette	G. Sand	1
Marechal Ney	Despere	1

فهرست		
۶	ولتر	کلیات
۹	پرونه	در فوائد معاون
۴	نول	تکالیف لمیس
۱	بنفان	در آتساء و زرقل فرانسه
۲	بیمه مارتن	تکلیف ماموریت خارجه
۱	کاتسارن	تحقیق در علوم مختلف
۹	لاستید	در فن فلاحت
۱	فرویان دینس	در معرفت انواع ماریا
۳	روبو	در تاریخ عموم ملل مختلفه
۴	انگلیسی	کلیات
۱	آداگو	جراعات
۱	علم	مسابقت بدورویا
۱۸	آرین	تاریخ اروپا
۱	لامارین	مهمزی مملکت فرانسه
۱	زبان آلمانی	در تاریخ واری با نونا
۲	انگلیسی	ترجمه کتابنامه
۲	انگلیسی	در فن فلاحت
۱	انگلیسی	معاذ لمیس

در این کتاب...

پیام بهارستان / ۳۰، س ۴، ش ۱۴ / زمستان ۱۳۹۰

Faire (C)		
Œuvres Comp. ^{tes}	Voltaire.	26
Annales des mines	Aug. Perdonnet	9
Ord. ^{re} de police		4
Littérature française	Noël	1
Guide diplomatique	de Hoffmann.	1
Étude des livres	ami Martin.	1
Cours d'Agriculture	Gasparin	9
Diff. ^{re} Serpents	P. Lapeyrou	1
Hist. d'Univers	Terr. de Nis	3
Œuvres complètes	Rousseau	4
Mécanique	Anglais	1
Voyage autour du monde	Arago	1
Hist. de l'Europe	Savants	18
Statistique de France	Arbin	8
Educat. des mères de fam. ^{tes}	Lamartine	1
Trad. ^{tion} de Schah-nasir.	Ang. Bellin.	2
Agriculture	Angl. ^{is}	2
Eglises et Couv. ^{tes}	Anglais	1

Total. motifs complètes 2
 sous le mot. aut. 1

ق (۷)		
۲۱	تخلیه	مجمع علوم و صنایع انگلیس تاریخ اختراع حرکتها و مخینها تاریخ نوشتن انگلیسیها ریت کرولال صور مختلفه بسیاه قلم اشعار
۵۳	کرستیان	
۷	اینگلیس	
۲۲	پلانسه	
۲۴	سازراک	
۲		
ق (۸)		
۲۷	کلمات	کلمات روزنامه معدنیات نسخه مهاجرین یونان کلمات نکات تردن عاظمی در فلاب روزنامه صنایع
۱۲	روز	
۱	عذرش بازل	
۲	قدم ستایل	
۴	کامایا	
۱	رویل	

Faire (7)		
Encyclop. britannica	Angl. ^{se}	21
Brevets d'invention	Christian	53
Hist. de la revol. angl.	Clarindone	7
Surdite-Mutite	Blanchet	2
Gravures diff. La Siesta	Sazerac	4
Faire (8)		
Ouv. Complètes	de Voltaire	37
Annales des mines	J. Rose	17
Rech. sur his. des Colonies	Prince Basile	1
Ouvrages sur l'Allemag.	M ^{re} Stael	2
Appli de la physique à l'Agric.	Guillet	
Rech. sur l'industrie	Boville	16

۱ ۱۴ ۱۶ ۱۸ ۱۱ ۱۱ ۳	<p>کلمات در احوال طیور کلیات تاریخ ممالک اسپانیا تاریخ طبیعی کلیات ادب فرانسه در طب و تشریح زبان روسی و غیره</p>	<p>کلیات مختلفه تاریخ طبیعی حکما و فنون نظامی در یکله مجموع اللغات قرن (۱۹) ایطالیای قدیم کارخانه‌های زرکشی طرق مرادوده ذراتا تونی در تشریح انسان و حیوان امراض صدری حیوانات</p>
۴۰ ۱۴ ۱۶ ۱۲ ۲۲ ۲۴ ۱	<p>بوفون زبان خودشان لا اسپد شاکسپد ولمن کلوکه</p>	<p>زورسان بوفون ژیمینی وزرا در پاریس بوفون تورکان شولیه برود روز</p>

<i>Oeuvres completes</i>	<i>Buffon</i>	1
<i>Oeuvres completes</i>	<i>Rousseau</i>	1
<i>Esprit de l'histoire.</i>	<i>Ferron</i>	۱۱
<i>Hist. de l'Espagn.</i>	<i>Espania</i>	1
<i>Hist. naturelle</i>	<i>Lacépède</i>	۷
<i>Oeuvres completes</i>	<i>Chakspere</i>	8
<i>Litterture franc.</i>	<i>Villemain</i>	1
<i>Livres russes et all.</i>	<i>Leur langue</i>	3
		
<i>Diff. histories</i>	<i>J. Sand</i>	۱۰
<i>Histoire natur.</i>	<i>Buffon</i>	11
<i>Opér. mil. de Trév.</i>	<i>Fornini</i>	۱۱
<i>Encyclopédie de 19. Siecl.</i>	<i>Ministres</i>	16
<i>Italie ancienne</i>	<i>Buffon</i>	3
<i>Grandes usines</i>	<i>Turgan</i>	12
<i>Voies de Com. aux États-Unis</i>	<i>Elier</i>	2
<i>Elem. de Physiologie</i>	<i>Beraud</i>	۱۱
<i>Maladi de poit. des animaux</i>	<i>A. Rose</i>	1

ق ۱۰	
۴۴	قصص مشرفه شاه ^{بزرگوار}
۱	سفرنامه علی‌محمد
۲	در حکمت الکی و اخلاق
۱	در تعریف اسپها
۳	ش تشنی در اسلامبول
۲	صنعت آیرانی
۱	صرف و نحو عثمانی
۱	تخمینه در تاریخ ایران
۱	تاریخ طبیبی
۱	لغت تکلمه
۸	رسل و انشاء فرانس
۲	رسم جنگ جدید
۱	تاریخ فرانسه
۲	جاواده سلطنت ایتالیا
۳	نقشه دور نما کوچک قطع
۴	
۱	الکساندر دو ماس
۱	زبان فرانسه
۲	نول
۱	کالیو
۳	مصور
۲	زبان انگلیسی
۱	باردور
۱	بواتال
۱	بوفون
۱	جوزه‌علی
۲	میسو
۱	ازنار
۲	مارن
۳	بورکار
۴	
ق ۱۱	

T 10		
Romanes	A ^{ve} Dumas	74.
Sec ^o . tour en Europe	En français	1.
Philosophie morale	Voël	2.
Etude hippologique	Gaiot	1.
Loiree de Constant.		3.
Persian - art	Anglais	2.
Gram ^m . ottomane.	Barrause	1.
Reis. d'hist. persane	Bostal	1.
Oeuvres Completes.	Buffon	11.
Dict. de la Convers.	Société des savants.	18.
Littérat. française.	Tissot	2.
Système de guerre mod.	Axenard	1.
Hist de France	Magin	2.
Maison royale de Savoie	Burquar	3.
Album.		4.
T 11		

۴۸	روزنامه مصور
۲۱	تاریخ عالم
۱۹	تاریخ ایران
۱۱	درست‌نوم صنایع
۱۱	شرح حال کلن کوفتن
۲۱	جانب سی ساله
۱۱	تاریخ شارل (۱)
۱۱	تاریخ ایران قدیم
۱۱	تاریخ طستعی
۱	تاریخ علم جنات
	انگلیس
	گبستو
	مجمع علما
	کراویج
	گیزو
	کاتوانول
	لوفتن
	بم‌گبستو
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> <p>قپه (۱۲)</p> </div>	
۵۰	حکامات مختلفه
۱۵	روزنامه مصور
۲۰	قون لوی چهاردم
۱۱	تاریخ رر و تدخا
۱۱	کلیات ولتر
۲۴	تاریخ فرانسه
۲۲	تاریخ ریشلیو
۲	منظوم
	باوار
	سن سیمون
	علامه قرین
	ولتر
	لاواله
	باریر
	لامارین

Illustration		48
Hist ^{na} universelle	Anguillet	3
Histoire de perse	Gobineau	1
Encyclopedie	Société	19
Memoi. de Met. ^r	Klincowne	1
Guerre de 30 ans	Koezavier	1
Hist. de Charles I.	Guizot	1
Hist de la Perse anci. ^r	Cavaniole	1
Hist. naturelle	Buffon	1
Histoire militaire	Jacinot	1
		
Differ ^{ts} ouvrages	J. Bavart	50
Illustrations		15
Siècle de Louis 14.	St. Simon	20
Histoire des girond. ^r	Lamartine	8
Ouv ^{rs} Completes	Voltaire	1
Hist des Français ^{ain}	Lavalle	14
Hist de Richelieu	Barriere	1
Poésie	Lamartine	2

ف (۱۳)		
۸	دو ماس	قصص و حکایات
۳	زبان روسی	تاریخ روستیه
۱	بر بار د	عکس و عکاسی
۱	گوتیه	در احوال مقلدین معروف
۲		اسهای مشهور فرانسه
۵	بو فون	معارف آریا
۲	برویه	تاریخ عمومی فرنگستان
۱	زبان لاتین	علم صدف و سلوک دولتی
۵	پلوتارک	تاریخ حکما و بزرگان فرانسه
۲	انگلیسی	تعداد اسم اشخاص فرانسه
۱	زبان لاتین	حکمت الهی و طبیعی
۶	انگلیسی	را ابرت علمی
۶		نعت جنگها
۲	زبان آلمانی	شرح حال و صورت معارف
۱	نکلیس	اطفال مشهور
۱	فونل	تاریخ نقونما
۱	گلایتر	کلیات
۲	برکن	
۵		

Foire (13)		
Romans.	Alex. Dumas	80
Hist. des cresses	Rousse	2
Photographie		1
Commed. illustre.	Bernard	1
Ch. renommés en Fr.		1
Les Hommes illustres de l'Europe		3
Hist. générale de l'Europe	Buffon	2
Hist de philosophes	en latin	5
Cours d'économie	Brouillet	1
Les hommes ill. de Fr.	Plutarque	2
Philosophie	Anglais	1
Hist philosophique	Latine	6
Rapp. scientifiques	Anglais	6
Dict des batailles		
les Illustres anglais	Anglais	2
Des enfants célèbres	Treville	1
Hist Ekrona	Glatz	2
Oeuvres complètes	Berquin	5

قصه (علا)	
۱	تاریخ علم هند
۲	تاریخ علم عرب
۳	تاریخ علم روم
۴	تاریخ علم فرانسه
۵	تاریخ علم انگلیس
۶	تاریخ علم آلمان
۷	تاریخ علم ایتالیا
۸	تاریخ علم روسیه
۹	تاریخ علم آمریکا
۱۰	تاریخ علم ژاپن
۱۱	تاریخ علم چین
۱۲	تاریخ علم هندوستان
۱۳	تاریخ علم ایران
۱۴	تاریخ علم آسیای صغیر
۱۵	تاریخ علم آسیای بزرگ
۱۶	تاریخ علم آفریقا
۱۷	تاریخ علم اروپا
۱۸	تاریخ علم استرالیا
۱۹	تاریخ علم اقیانوسیه
۲۰	تاریخ علم جزایر
۲۱	تاریخ علم جزایر هند
۲۲	تاریخ علم جزایر شرقی
۲۳	تاریخ علم جزایر غربی
۲۴	تاریخ علم جزایر جنوبی
۲۵	تاریخ علم جزایر شمالی
۲۶	تاریخ علم جزایر مرکزی
۲۷	تاریخ علم جزایر شرقی
۲۸	تاریخ علم جزایر غربی
۲۹	تاریخ علم جزایر جنوبی
۳۰	تاریخ علم جزایر شمالی
۳۱	تاریخ علم جزایر مرکزی
۳۲	تاریخ علم جزایر شرقی
۳۳	تاریخ علم جزایر غربی
۳۴	تاریخ علم جزایر جنوبی
۳۵	تاریخ علم جزایر شمالی
۳۶	تاریخ علم جزایر مرکزی
۳۷	تاریخ علم جزایر شرقی
۳۸	تاریخ علم جزایر غربی
۳۹	تاریخ علم جزایر جنوبی
۴۰	تاریخ علم جزایر شمالی
۴۱	تاریخ علم جزایر مرکزی
۴۲	تاریخ علم جزایر شرقی
۴۳	تاریخ علم جزایر غربی
۴۴	تاریخ علم جزایر جنوبی
۴۵	تاریخ علم جزایر شمالی
۴۶	تاریخ علم جزایر مرکزی
۴۷	تاریخ علم جزایر شرقی
۴۸	تاریخ علم جزایر غربی
۴۹	تاریخ علم جزایر جنوبی
۵۰	تاریخ علم جزایر شمالی
۵۱	تاریخ علم جزایر مرکزی
۵۲	تاریخ علم جزایر شرقی
۵۳	تاریخ علم جزایر غربی
۵۴	تاریخ علم جزایر جنوبی
۵۵	تاریخ علم جزایر شمالی
۵۶	تاریخ علم جزایر مرکزی
۵۷	تاریخ علم جزایر شرقی
۵۸	تاریخ علم جزایر غربی
۵۹	تاریخ علم جزایر جنوبی
۶۰	تاریخ علم جزایر شمالی
۶۱	تاریخ علم جزایر مرکزی
۶۲	تاریخ علم جزایر شرقی
۶۳	تاریخ علم جزایر غربی
۶۴	تاریخ علم جزایر جنوبی
۶۵	تاریخ علم جزایر شمالی
۶۶	تاریخ علم جزایر مرکزی
۶۷	تاریخ علم جزایر شرقی
۶۸	تاریخ علم جزایر غربی
۶۹	تاریخ علم جزایر جنوبی
۷۰	تاریخ علم جزایر شمالی
۷۱	تاریخ علم جزایر مرکزی
۷۲	تاریخ علم جزایر شرقی
۷۳	تاریخ علم جزایر غربی
۷۴	تاریخ علم جزایر جنوبی
۷۵	تاریخ علم جزایر شمالی
۷۶	تاریخ علم جزایر مرکزی
۷۷	تاریخ علم جزایر شرقی
۷۸	تاریخ علم جزایر غربی
۷۹	تاریخ علم جزایر جنوبی
۸۰	تاریخ علم جزایر شمالی
۸۱	تاریخ علم جزایر مرکزی
۸۲	تاریخ علم جزایر شرقی
۸۳	تاریخ علم جزایر غربی
۸۴	تاریخ علم جزایر جنوبی
۸۵	تاریخ علم جزایر شمالی
۸۶	تاریخ علم جزایر مرکزی
۸۷	تاریخ علم جزایر شرقی
۸۸	تاریخ علم جزایر غربی
۸۹	تاریخ علم جزایر جنوبی
۹۰	تاریخ علم جزایر شمالی
۹۱	تاریخ علم جزایر مرکزی
۹۲	تاریخ علم جزایر شرقی
۹۳	تاریخ علم جزایر غربی
۹۴	تاریخ علم جزایر جنوبی
۹۵	تاریخ علم جزایر شمالی
۹۶	تاریخ علم جزایر مرکزی
۹۷	تاریخ علم جزایر شرقی
۹۸	تاریخ علم جزایر غربی
۹۹	تاریخ علم جزایر جنوبی
۱۰۰	تاریخ علم جزایر شمالی

پیام بهارستان / س. ۴، ش. ۱۴ / زمستان ۱۳۹۰

		
<i>Carte géologique d. la France</i>	<i>Geremis</i>	1
<i>Eng. Commerciales</i>	<i>Vanny</i>	2
<i>Hist. de New York</i>	<i>Pouillet</i>	2
<i>Hist. des philosophes</i>	<i>Latin</i>	6
<i>Cours de S. M. empereur</i>	<i>S. M. Roy.</i>	1
<i>Précis</i>		15
<i>Romans</i>	<i>Alex. Dumas.</i>	4 5
<i>Précis de l'Hist. univers</i>		6
<i>Hist. d'Écosse</i>	<i>Scott</i>	2
<i>Hist. de philosophie</i>	<i>Latin</i>	5
<i>Hist. d'Économie</i>	<i>Français</i>	8
<i>Anonyme</i>	<i>Français</i>	1
<i>Hist. de toutes nations</i>	<i>Charle</i>	1
<i>Ang.</i>	<i>Angl.</i>	1

کتاب	مؤلف	جلد
روزنامه عالم مصهور	فرانسه	۶
روزنامه مصهور انگلیسی	انگلیسی	۱۱
روزنامه مصهور	فرانسه	۱
شکارگاه مصهور	فرانسه	۱
مکالمات و تمبر	فرانسه	۳
کتاب روس و منبه و غیره	فرانسه	۱
ستودکنت	فرانسه	۱
سافرت در لاهور و بخارا	پوران	۱
کتاب روسی		۲
اسکول عمیه		۱
قصه انگلیسی	باباس	۲
دانت	اطالی	۱
فلاحه المان	المات	۱
ساض بزرگ مصهور		۱۰
مستغنی		۱
کتاب عکس		۱
سفر بدل خواه		۱
در بیان اینکه اهل حکمت پشتر از اناج قلم می‌نویسند		۱

۳۰

مخنداری پاپن

کتاب	مؤلف	جلد
لغت تصانیف	واکمور	۲
لغت فلاحیت	رشاد	۲
لغت افعال فرانسه	بشرل	۳
لغت فرانسه المان	سوزن	۱
لغت مکالمه	دوکت	۱
لغت فرانسه عثمانی	سایگی	۳
لغت روس فرانسه	بنی فانس	۱
لغت انگلیس فرانسه	بول	۱
لغت لاتین عثمانی رزن	فوتاک	۱
لغت استخراجات	بوتیه	۱
لغت عربی لادن		۱
لغت زغرافیا		۱
لغت حکایت و محاصره		۱
لغت نمه انگلیس	بوت	۱
لغت فرانسه	لنتره	۱
لغت فرانسه	نختری	۱
لغت فرانسه ایرانی	بشرل	۲
لغت زغرافیا	دووریه	۱
لغت زغرافیا	نول	۱
لغت قصه و حکایات		۱

کارخانه چاپ و نشر